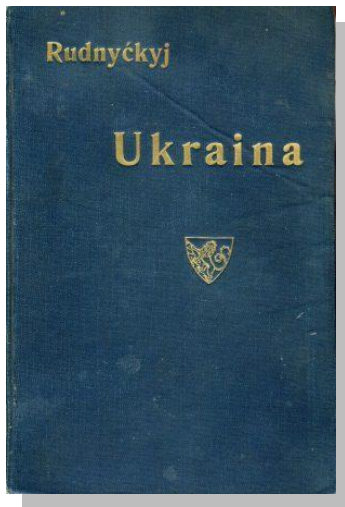

КОЛЕКЦІЯ ЕКСТЕРІОРИКИ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ імені В. Г. КОРОЛЕНКА

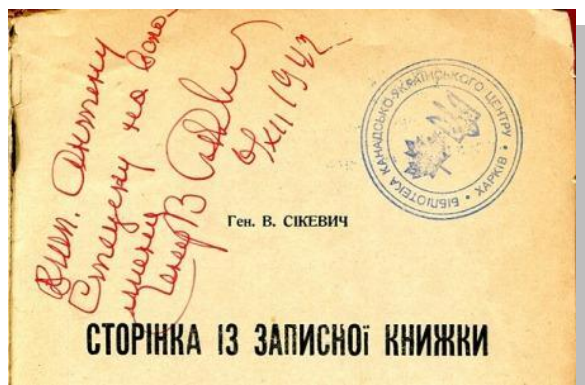

Екстеріорика (від лат. exterior – зовнішній) – сукупність публікацій, що стосуються певної країни та/або нації, але виданих за її межами. Екстеріорика, разом з державною бібліографією, складає національну бібліографію. Вона може включати публікації, що присвячені країні та/або нації і видані за її межами (незалежно від мови видання та авторства); видані за межами країни публікації, автори яких мають стосунок до неї (у т. ч. публікації емігрантів); публікації, написані мовою країни та видані за її межами (незалежно від авторства й тематики).

Екстеріорика кожної країни та/або нації має свою назву (зазвичай, за латинською назвою народності), як то: богеміка – Чехія, болгарика – Болгарія, гелвєтика – Швейцарія, германіка – Німеччина, полоніка – Польща, росіка – Росія, советіка – СРСР, україніка – Україна. Власні назви (як україніка) часто застосовуються спеціалістами для позначення всього національного бібліографічного репертуару, включно з державною бібліографією, тому для позначення національної екстеріорики прийнято вживати додаткові уточнення (наприклад, зарубіжна україніка або українська екстеріорика).

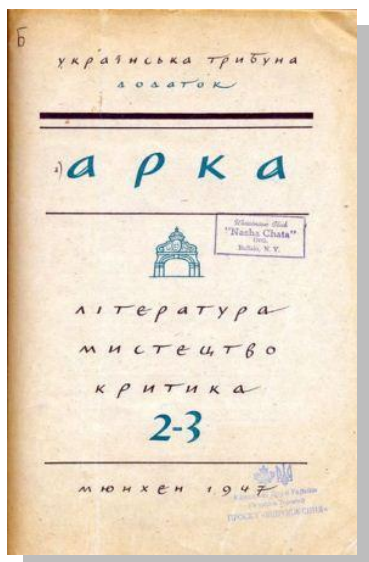
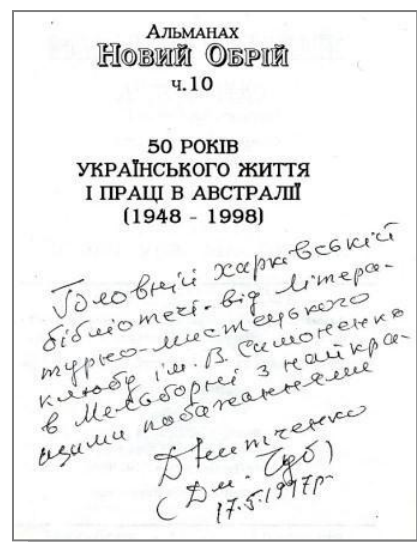
Колекція екстеріорики Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (ХДНБ) сформована у відділі «Україніка» ім. Т. Г. Шевченка. Включає книги, брошури, продовжувані видання, журнали українською, російською, англійською, французькою, італійською, португальською, польською, німецькою, іспанською мовами, видані в Канаді, Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Великій Британії, Італії, Франції, Словаччині, Австралії, Бразилії, Аргентині. Хронологічні межі видань – від 80-х років XIX ст. до наших днів. Кількість документів на січень 2018 р. – понад 4,5 тис. книг та брошур, понад 5 тис. періодичних видань.

В основу колекції покладено видання української діаспори, подаровані бібліотечі в 1995 р. Канадським товариством приятелів України в межах бібліотечного проекту цієї організації. Саме тому назві «Колекція екстеріорики» передували назви «Бібліотека Канадсько-українського центру»

та «Українсько-канадська бібліотека». Її дарувальниками стали наукові та освітні інституції, громадські організації, родини та окремі особи. Ця бібліотека дала змогу не лише отримати інформацію, побачити інший погляд на Україну, а й відчутти її нерозривний зв'язок з українцями світу. В наступні роки колекція поповнювалася виданнями зарубіжної україніки, що надійшли до ХДНБ упродовж її існування і знаходилися у фонді основного книгозберігання, а також поточними надходженнями.

Окрасою колекції екстеріоріки є перші та прижиттєві видання творів М. Грушевського, В. Винниченка, Б. Лепкого, Д. Гуменної, Т. Осьмачки, У. Самчука, В. Барки та інших письменників і політичних діячів. Наукову й культурну цінність зібрання підвищують книги з автографами У. Самчука, Д. Гуменної, Я. Славутича, Л. Палій, Г. Черинь, О. Гай-Головка, П. Одарченка, В. Голобородька та інших відомих особистостей. Найстаріший з автографів датується 1942 р. і належить В. Сікевичу (1870–1952) – військовому і політичному діячу, полковнику генерального штабу та генерал-майору Російської імператорської армії, генерал-хорунжому армії Української Народної Республіки (Сікевич В. В. Сторінка із записної книжки. [Саскатун], 1941. 63 с.).

Останній за часом автограф – дарчий напис бібліотеці літературознавця, письменника, мемуариста, редактора, громадського діяча з Австралії Д. Нитченка, зроблений 1997 р. на виданні (Новий обрій: література, мистецтво, культурне життя : альманах. Мельборн, 1997. Число 10. 312 с.). Історико-культурну цінність становлять видання української еміграції в Європі першої третини ХХ ст., що потрапили до фонду ХДНБ саме в ті часи; видання «таборового періоду», що побачили світ у таборах для переміщених осіб у 1945–1951 рр.

переважно в Німеччині та Австрії; книги, вихід яких свого часу став подією в громадському чи культурному житті (Подолінський С. Ремесла і фабрики на Україні. Женева, 1880; Рудницький С. *Ukraina: Land und Volk*. Відень, 1916; Бача Ю. З історії української літератури Закарпаття та Чехословаччини. Пряшів, 1998.) та ін.

Репрезентативним є фонд колекції журналів, до якого входять часописи, що вже стали явищем українського періодичного друку: «Арка» (Німеччина), «Визвольний шлях» (Велика Британія), «Лис Микита» (Сполучені Штати Америки), «Літаври» (Австрія), «Мітла» (Аргентина), «Нові дні» (Канада), «Сучасність» (Німеччина, Сполучені Штати Америки) та ін.

Джерела

1. Бібліотека Канадсько-українського центру: досвід роботи та тенденції розвитку : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 25 верес. 2000 р. Харків, 2000. 62 с.
2. Дмитрієва О. М., Рябцева О. С. Книжки з особистих бібліотек діячів української діаспори у фонді екстеріорики ХДНБ ім. В. Г. Короленка // Особисті книжкові колекції та особові фонди діячів української діаспори в бібліотеках та архівах України : зб. матеріалів конф. / Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.», Нац. парлам. б-ка України. Київ, 2004. С. 59–66.
3. Миценко С. М. Зібрання творів Т. Шевченка в колекції екстеріорики ХДНБ // Шевченкіана на початку ХХІ століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка, 25 берез. 2004 р. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харків. центр українознавства. Харків, 2004. С. 121–125.
4. Овчинникова С. І. Бібліографічна частина фондів української екстеріорики ХДНБ ім. В. Г. Короленка // Четверті бібліографічні студії, присвячені 120-річчю Михайла Ясинського / Держ. закл. «Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка». Харків, 2009. С. 75–80.
5. Рябцева О. С. Автографи з фонду Українсько-канадської бібліотеки // Короленківські читання : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ, 8 жовт. 1998 р. Харків, 1998. С. 37–39.
6. Рябцева О. С. Бібліотеці Канадсько-українського центру в Харкові – п'ять років // Вісн. Кн. палати. 2000. № 8. С. 5–6.

7. Рябцева О. С. Колекція рідкісних та цінних видань з фонду української екстеріоріки Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка: з історії формування та особливості складу // Колекції пам'яток писемності та друку в бібліотечних фондах України: проблеми формування, збереження, розкриття : матеріали наук.-практ конф., присвяч. 100-річчю від. рідкіс. вид. і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Харків, 2003. С. 39–47.

8. Рябцева О. С. Перші видання українських письменників і громадсько-політичних діячів з Українсько-канадської бібліотеки // Зб. наук. ст. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. Харків, 2000. Вип. 3. С. 98–109.

9. Рябцева О. С. Словознавство в українській діаспорі : [огляд документів з фонду б-ки Канад.-укр. центру] // «Слово о полку Ігоревім» : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ, 31 трав. 2000 р. Харків, 2000. С. 32–37.

10. Рябцева О. С. Україна – Канада: міст через океан : (вид. діаспори у фонді Укр.-канад. б-ки) // Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, груд. 1998 р.) / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. Харків, 1999. С. 46–49.

11. Ярошик В. О., Сосновська Т. О., Рябцева О. С. Фонд екстеріоріки: стан та перспективи розвитку // Короленківські читання : матеріали наук.-практ. конф. ХДНБ, 30 листоп. 2001 р. Харків, 2001. С. 24–31.

Дмитрієва Олена Миколаївна

Статтю створено 3.09.2018.